

«М.А. Гендельманның 110 жылдығына арналған «Сейфуллин оқулары – 19» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары = Материалы международной научно-практической конференции «Сейфуллинские чтения – 19» посвященной 110 - летию М.А. Гендельмана» - 2023.- Т.І, Ч.ІІ.- Б.122-125

ӘОЖ619:591.2(075.8)

ДЕРМАТОМИКОЗДЫ ЕМДЕУ БАРЫСЫНДА САҢЫРАУҚҰЛАҚТАРҒА ҚАРСЫ ПРЕПАРАТТАРДЫ ТИІМДІ ҚОЛДАНУ

Исабаева А. А., 2-курс магистранты

Ғылыми жетекшілері: Байкадамова Г.А- в.ғ.к., доцент.

*С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті,
Астана қ.*

Аннотация: Бұл мақалада мысықтардағы дерматомикозды емдеудесаньрауқұлаққа қарсы препараттарды қолдану кезіндекелесідей препараттарды (кетоконозол, интраконозол, тербинафинжәне гризеофулвин)қолданудыңтиімділігін бағалау жұмысы сипатталған.

Түйін сөздер: дерматомикоз, саңырауқұлақ инфекциясы, материалдар, талдау, терінің зақымдануы, жоғары жұқпалы.

Дерматомикоздар — терінің беткі қабаттарына саңырауқұлақтар енуінен болатын саңырауқұлақ аурулары (дерматофитоз). Мысықтардағы саңырауқұлақ инфекциясының ең көп тараған қоздырғыштары *Microsporum canis*, *Microsporum gypseum*, *Trichophyton mentagrophytes* болып табылады.Таралу жолдары: мысық басқа жануарлармен байланысқанда, топырақты қазғандасақиналы құртпен жұқтырылуы мүмкін. Саңырауқұлақ споралары жануардың денесінен тыс жерде 18 айға дейін өміршеңдігін сақтай алады. Аурудың клиникалық суреті: Дерматофит споралары шаш фолликуласын жұқтыратындықтан және шаштың бүкіл ұзындығын бұзатындықтан, оған ең тән белгісі - қабыршақты, қабыршақты, гиперемияланған беті болуы мүмкін таз дақтардың пайда болуы (әдетте дөңгелектенеді). Мысықтарда әдеттегі орны - құлақтар. Көбінесе мысықтардағы микоз бөртпе, қыртыс және т.б. пайда болуымен көрінеді. Дерматомикоздың көрінісінің клиникалық-эпизоотологиялық ерекшеліктерін және олардың мысық дерматитінің нозологиялық құрылымындағы рөлін анықтау үшін келесідей диагностикалау жасалды:

- клиникалық- эпидемиологиялық деректер жиналды;
- LUM диагностикасы;
- шаштың тікелей микроскопиясы (трихограмма);
- қоректік ортаға себу;
- биопсия (қажет болса).

Теріні тексеру кезінде пигменттелмеген жерлердің түсі немесе пигментацияның бұзылуы, тері қатпарының серпімділігі, терінің

зақымдануы немесе мацерация аймақтары анықталды. Патологиялық ошақтың орналасу орны, қабыну процесінің сипаты ескерілді. Мысықтардың жүн жамылғысының күйі зерттелді: шаштың түсі мен ұзындығының біркелкілігі, оның бағыты, икемділігі, жылтырлығы, шашты ұстау беріктігі. Қатар жүретін аурулардың белгілері анықталды: жануардың әдеті, көрінетін шырышты қабаттардың түсі, лимфа түйіндерінің жағдайы, ауырсынудың болуы.

Мысықтардағы микроспорияның классикалық көрінісі дөңгелектелген алопецияның болуынан байқалды (1-сурет). Тері қабыршақтанып, қыртыстарды, фолликулярлық папулаларды және пустулдарды көрсетуі мүмкін. Кейде қышу байқалады, бұл саңырауқұлақтардың ферменттерді шығару ерекшелігімен байланысты.

«Зоолукс» ветеринарлық клиникасы жағдайында келесідей зерттеулерді жүзеге асыра алдық:

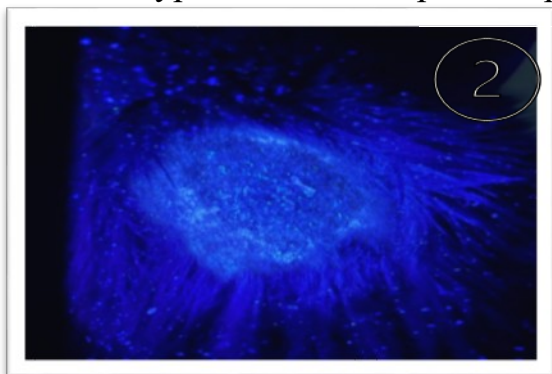
LUM диагностикасы. Люминесцентті шамды пайдаланған кезде зақымдалған шаштардың люминесцентті жарқырауы оларды тікелей микроскопия және ортаға себу үшін мақсатты түрде алуға мүмкіндік береді. (2-сурет).

Трихограмма. Микроспорияның диагностикасы үшін шаштың тікелей микроскопиясы маңызды. Біз дерматофитпен жойылған әдеттегі шаштарды көреміз. (3- сурет).

Сабуро қоректік ортасына биоматериалды себу арқылы ауруды тудырғансаңырауқұлақтың типін анықтай алдық (5 сурет).

1-сурет - Мысықтардың дерматомироз кезіндегі тері өзгерістері

3

3-сурет- Люминесцентті шамның астында микроспорияға оң нәтиже көру
4-сурет - Трихограмма жасау арқылы шаштың құрылысының дерматомикоздан бұзылғандығын айқындау

5-сурет - Сабуро қоректік ортасына мысықтардан алынған биоматериалдарды себу кезінде *M.canis*-қа оң нәтиже көрінісі

Дерматомикоз мысықтарда терінің зақымдануының кең спектрін тудыруы мүмкін, соның ішінде алопеция, қабыршақтану және қыртыстың пайда болуы, сонымен қатар папула, пустула, түйіндер мен жаралар болуы мүмкін. Дерматомикоз маңызды медициналық-әлеуметтік проблема болып табылады, тіпті дерматомикоздар айтарлықтай өліммен бірге жүрмесе де, олар жоғары жұқпалы болуымен сипатталады, бұл әртүрлі жастағы адамдар мен жануарлардың ауруына әкеледі. Дерматомикоз ересектерге қарағанда сезімтал жас жануарларға әсер етеді.

«Астана», «Зоолюкс» клиникаларының мысық дерматомикозы бойынша эпизоотиялық жағдайды зерттеу үшін 2021 жылдың қазанынан 2022 жылдың қыркүйегіне дейін ветеринариялық есептілік материалдарына талдау және статистикалық өңдеу жүргізілді. (Animal Face базасы деректеріне сүйене отырып). Дерматомикозбен ауырған жануарлардың жас ерекшеліктеріне, сонымен қатар аурудың жыл бойында кездесуіне талдау жасалды. (1,2-диаграмма). Сол уақыт арасында зерттелген жануарлардың нәтижесін келесі кестеден көруге болады (1-кесте).

1-диаграмма

2-диаграмма

1- кесте

Жануар түрі	Зерттелген сынама саны	Оң нәтиже			Ауру қоздырғышы
		микроскопия	люминесцентті диагностика	Қоректік ортаға себу	
мысық	60	57 (94,8 %)	49 (82%)	55 (91,6%)	M.canis

Қорытынды

Дерматомикоз - иттер мен мысықтарда жиі кездесетін саңырауқұлақтардың кесіренен туындайтын тері зақымдануларының бірі, ал мысықтарда ауру шамамен 3 есе жиі кездеседі.

Бұл ең көп таралған зооноздардың бірі. Ең жиі қоздырғыш-Microsporium canis. Дерматомикозбен аурудың жас ерекшеліктерін талдау кезінде мысықтарда барлық жас топтарында ауыратынын атап өтуге болады.

Ғылыми-зерттеу тәжірибесі барысында тербинафинді 30 мг/кг дозада қолдануды қамтитын терапевтік режимдерді қолдану жануарлар үшін ең тиімді және аз қауіпті екенін көрсетті.Басқа саңырауқұлаққа қарсы препараттарды қолдану да тиімді, бірақ ұзақ емдеу курстарын жүргізуді және олармен гепатопротекторлық препараттарды міндетті түрде бір мезгілде қолдануды талап етеді.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Albano AP, Isolation of dermatophytes in wild felids from screening centers [Text]/ da Silva Nascente P, Meirelles Leite AT, Xavier MO, Santin R, Mattei AS, Humberg RM, Coimbra MA, Minello LF and Meireles MC, Brazilian // Journal of Microbiology.- 2013. -V.44.- P.171-174.
- 2 Carlotti D.N., Guinot P. et al. Eradication of feline dermatophytosis in a shelter: a field study. [Text]/ Veterinary Dermatology. - 2010.-№ 21(3). -P.259–66.
- 3 De Boer D.J., Moriello K.A. et al. Safety and immunologic effects after inoculation of inactivated and combined live/inactivated dermatophytosis vaccines in cats. [Text]/ American Journal of Veterinary Research. - 2012.- V. 63. -P. 1532–7.
- 4 Favrot C., Zaugg N. Incidence, immunity and treatment of feline dermatophytosis. Schweiz Arch Tierheilkd. -2015; 147(5). – P. 205–12.
- 5 Frymus T., Gruffydd J. et al. Dermatophytosis in cats: ABCD guidelines on prevention and management [Text]/ Journal of Feline medicine and Surgery. - 2013.-№ 15(7). -P. 598–604.
- 6 Елинов Н.П., Васильева Н.В., Разнатовский К.И. Дерматомикозы или поверхностные микозы кожи и её придатков – волос и ногтей. Лабораторная диагностика [Текст]/ Проблемы медицинской микологии. - 2008.- Т. 10. - №1. - С. 27-34.
- 7 Ахмади М.С., Кухар Е.В. Классические методы диагностики дерматомикозов животных и человека [Текст]/ Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании. - Одесса: КУПРИЕНКО. сб. науч. трудов S – 2013- Вып. 2. -Т. 38. - С. 87-95
- 8 Кухар Е.В., Кенжина А.Б., Тугунова Т.Б., Глотов А.Г., Глотова Т.И. ИФА-диагностика микроспории. [Текст]/ Методическое пособие. – Новосибирск. 2012.- 27 с.
- 9 Яковлев А.Б. Микроспория, трихофития, фавус [Текст]: Пособие для врачей. - М.: ООО «Новик».2013. -136 с.
- 10 Новоселов В.С., Львов А.Н., Шерстнева О.А. Возможные ошибки в диагностике микозов [Текст]/ Успехи мед. микологии. - Т.П.- М., - 2003. - С.113-116.